

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

ל.

עין משפט
גזר מצוה

א [ש"ע א"ח סי' מט
ב סי' פ"א מהל'
טומאת מת הל' א'
בז' ג' מ"י פ"א מהל'
עירובין הל' יא סמג
עין א' טו"ש א"ח סי'
שפ' סעיף ז'
בז' ד' ה' טו"ש י"ד סי'
ר"י סעיף יט'
בז' ו' ז' מ"י פ"א מהל'
עירובין הל' יד
טו"ש א"ח סי' שפ' סעיף
ח:

רבי נסים גאון

עוג מלך הבשן פתחו ב"ר.
עירובי מלכות בפרק ג'
כיות חזקת פתח
[בטח], והמת פתחו ב"ר
טפחין. אמר רב נחמן ב"ר
יצחק סיני אמר ב"ר. היינו
רב יוסף. ויבדלו דמילתא
בסוף מסכת ברכות ובסוף
מסכת דהוריות, רב יוסף
סיני, ורבה עירובי הרים.

רבינו חננאל (המשך)

מן המים ומן המלח. א"ר
יסא מפני שאין הגוף נזון
מהם. ר' לוי אמר שהן
מין קללה. פ"י מים מי
המכלול, מלח מכת סדרה.
משנה בכלים פרק כ"ז
בבדי עניים א"ע שאין
להם יושל של שלש הרי
אילו טמאים מדרס. מחמי
הגדר מן המזון מותר
במים ומלח. ואקשין וכן
כל מילי אירוקו מזון
כדמתי, והא רב ושמואל
דאמרי תרתייהו אין
מברכין בורא מיני מזונות
אלא על חמשת מינין
הללו, חיתין ושעורין
וכסומין ושבלות שועל
ושפיון. ולא איתותבו
חדא זימנא, נימא מימא
נפיק ר' יוחי מנתי בבדור
ואמר כל דבר הון אסור
מילי זייני בר מים ומלח,
והא ר' יוחנן הוא אכיל
מפירות גיטור טובא והוה
משחבב דלא טעים לי
זינא. ופרקינן לא תימא
זינא אלא אימא מזונא.
אמר רב הונא (הונא)
שבועה שלא אוכל ככר זו
מערבין עליו, (ככר זו
מערבין עליו בה) ככר זו
עלי אין מערבין לו בה.
ועל שאין מערבין לו
זינא אלא אימא מזונא.
אמר רב הונא דאמר כר'
אליעזר, דתניא ר' אליעזר
אומר שבועה שלא אוכל
זו מערבין לו בה, ככר
זו עלי אין מערבין לו
בה. ומי א"ר אליעזר
הכי והתניא וזה הכלל
כל שהאוכל נאסר עליו
האדם אין מערבין לו
בה, אסור עצמו באוכל
מערבין לו בה. ר' אליעזר
אומר ככר זו עלי אסור,
מערבין לו בה. ככר זו
הקדש אין מערבין לו
בה, לפי שאין מערבין
בהקדשות. ופרקינן תרי
תנאי אליבא דר' אליעזר.
פיסקא מערבין לניזיר
בין ולישראל בתרומה.
תניא בית שמאי א'
מערבין לניזיר בין
ולא ולישראל בתרומה.
בית הלל אין מערבין.
אמר בית הלל לבית
שמאי אי אתם מודים

ל'ימא תהיו תיובתא. ואם תאמר והא מאן דפליג ארז ושמואל
לא פליג אלא באורז ודוחן וא"כ תקשה לכולהו ועוד תיקשי
ליה מתניתין דכילד מצרכין (ברכות דף מ'): דיש כמה דברים דמצרכין
עליו שהכל או צפ"ה וי"ל דדווקא לרז ושמואל פריך דלא חשיבי
אורז ודוחן אף על גב דקצעי נמי
סעודתא עלייהו א"כ סבירא להו דכל
מילי לא מיקרו מזון אלא ה' מינין
בלבד אבל מאן דפליג עלייהו סבר
שפיר דכל מילי איקרו מזון אף דלא
תקנו בורא מיני מזונות אלא הך
דקצעי סעודתא עלייהו ואאורז ודוחן
קצעי נמי: **ככר** זו ע"י אין
מערבין לו בה. תימא לר"י אמאי
נקט צהאי שבועה וצהאי נדר שבועה
גופה או נדר גופה הוה מצי לפלוגי
דליכא דאסר עליה צהאילא מערבין
לו זה בהנאה אין מערבין לו זה
ועוד דאמר לקמן (דף לז).
גופה או נדר גופה הוה מצי לפלוגי
לכ"ע אין מערבין אלא לדבר מזה
ומזה לא ליהנות ניתנו משמע דליכא
מנא דפליג והא רבי אליעזר דבסמך
דאמר ככר זו עלי דאין מערבין
לו זה משום דאסור בהנאה א"ס
כן סבר דמערבין לו לדבר הרשות
או מזה ליהנות ניתנו ונראה כרש"ס
דמפרש דאין מערבין לו זה אפי'
אמר קונס אכילת ככר זו עלי משום
דקונס הוה כעין הקדש ואפי' לאחלופי
בהקדש אבל אמר שבועה אפילו
אמר שבועה שלא אהנה מככר זו כיון
דלא מיתלף בהקדש מערבין לו זה
דאין מערבין אלא לדבר מזה ומזה
לא ליהנות ניתנו ונקט שבועה שלא
אוכל דאפי' הכי צקונס אין מערבין
לו זה וקשה לפירושו דכ' פריך צקונס
לרז הונא ליפלוג וליתני דגדיה
לישי דהכי קאמר דכל אמר עלי נעשה
כאומר ככר זו הקדש ואין מערבין
לו זה ולפי' הקונס נאסר ויתן דאין
לו לתלות בהקדשות דאסרי לדדיה
ולאחריני ויש לומר דלא מצי לשנויי
הכי משום דמסיים זה לפי שאין
מערבין בהקדשות משמע דווקא
בהקדשות אבל צקונסות מערבין:
מרום

זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין מערבין לו בה מיתבי הגורד מן הככר
מערבין לו בה מאי לאו דאמר עלי לא דאמר זו הכי נמי מסתברא דקתני
סיפא אימתי בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה אבל אמר עלי מאי הכי
נמי דאין מערבין לו בה א"ה אדתינא ככר זו הקדש אין מערבין לו בה. לפי
שאין מערבין בהקדשות ליפלוג וליתני בדירה במה דברים אמורים דאמר
זו אבל אמר עלי אין מערבין לו בה אמר לך רב הונא אלא מאי כל היכא
דאמר עלי מערבין קשיא רישא חסורי מיחסר ואפי' קתני הגורד מן הככר
מערבין לו בה ואפילו אמר עלי נעשה כאומר שבועה שלא אטעמנה מכל
מקום קשיא לרב הונא הוא דאמר כרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר
אומר שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין
מערבין לו בה ומי אמר רבי אליעזר הכי והתניא זה הכלל אדם אוסר
עצמו באוכל מערבין לו בה אוכל הנאסר לו לאדם אין מערבין לו
בה רבי אליעזר אומר ' ככר זו עלי מערבין לו בה ככר זו
הקדש אין מערבין לו בה לפי שאין מערבין לו בהקדשות תרי
תנאי ואליבא דרבי אליעזר: מערבין לניזיר בין כו': מתני' דלא כב"ש
דתניא ב"ש אומרים אין מערבין לניזיר בין ולישראל בתרומה ב"ה אומרים
מערבין לניזיר בין ולישראל בתרומה אמרו להן ב"ה לב"ש אי אתם מודים
שמערבין

ה"ג אבל בגדי עשירים לעניים לא. כלומר לעניים לא צעין בגדי
עשירים אלא כיון דלדידהו חזו אולי צתרייהו. הכא נמי א"ע דלפרסאי
לא ליפתן הוא כיון דלדידן הוה ליפתן ניסגי צשיעור וזוטא: הכא
לחומרא. דכיון דחזו להו מקבלי טומאה: והכא לחומרא. דעד דהו
ליפתן לכ"ע ליצעי שיעורא רבה:
והתניא. גבי עירוב דכיון דחזו
לזון ולחולה אף על גב דלכל אדם
לא הוה מזון שמי סעודות מערבין
מיהא למאן דחזו וגבי רעבון דאכיל
טפי סגי צצוניות. אלמא לקולא
אוליין: פסחו כמלאו. להליל על
שאר פתחים ואי ליכא פתח דחזו
ליה כל חור מלא אגרוף צצנתלים
טמאין: דומי ניהדמיה. יתתוהו
לאצרכין: פליגי רבנן. צמת צצית:
פתחים קטנים. פחותין מד':
צהאול מרווח. הלכך מליל על כולן
אכל כולן שוין צד' או צי' אמות כולן
טמאין דלא ידעי צהי מרווח ומפיק
ואפילו נפתח אחד מהן והאחרים
סגורין או חישב עליו להוציאו צאחד
מהן דתנן צגמרא צצנתים צצילה (דף
לז): הוה טמא (א) וכולן טהורים ה"מ
היכא דהאי חזי ליה ואפילו כולהו
חזי ליה אבל היכא דליכא חד דחזו
ליה וצעי מרווח וכולן שוין לא
ידעינן צהי מרווח: סיני. קרי רב
יוסף" לפי שהיה צקי צצניות
וצצניות: ולאו אופצנייהו חדא זימנא.
צצילד מצרכין (ברכות לז). צאומר כל
הון עלי. מתני' דאסר לי כל מילי
לאו דאמר יאסר עלי מזון דודאי לא
מיקרי מזון אלא ה' מינין דהוה מין
דגן דזייני וסעדי ליכא אלא כגון
דאמר יאסר עלי כל הון דמשמע כל
דבר המשביע דכל מילי זייני חזן
ממים ומלח אבל מיעט לא סעדי
ולא מיקרו מזון: גיטור. ארץ ים
כינרת ופירומיה ממוקין: דלא טעים
לי זינא. לא אכלתי לשבוע ועדיין
אני רעב: זינא ס"ד לא גרסינן
הכא אלא צצנת' צצית' והכא גרסינן
זינא מזונא: מערבין לו זה. דלא
נדר אלא מאכילה ואי משום דלא
חזיא ליה הא חזיא לאחריני מידי
דהוה אומר צצין: ככר זו עלי.
משמע כל דבר הנאפה קאסר עליה:
מאי לאו דאמר עלי. ושמע מינה דלא
אסר איניש אדעתיה אלא דרך עיקר
הנאפה וכי נדר אדעתא דאכילה
נדר: לא דאמר הכי וזו. שבועה
שלא אוכל ככר זו: הקדש. ודאי אסר
בכל הנאות ואינו ראוי לשום דם:
צדידיה. ככר של חולין: אלא מאי
כל היכא דאמר עלי מערבין. דלא
משמע אלא אכילה: קשיא רישא.
דקתני אימתי צומן שאמר שבועה
שלא אטעמנה דמשמע הא אמר עלי
לא. ומשני הא לא קשיא דחסורי
מיחסר' כו' עד נעשה כאומר כו'
דלא מסיק אדעתיה לאסור עליו אלא
דרך הנאפה דהיינו אכילה: אדם
אוסר עצמו צאונל שחלה הנדר
צנעשה שהוא עושה צעלמו דהיינו
שלא אוכל: מערבין לו זה.

(א) [מספ"י פ"ו א"ב],
(ב) [לפניו אימא אטעמין
וקטן], (ג) [רש"י מ"י,
(ד) צצית' (ה) (ו) [פסחים
קכ. (ז) צצית' (ח) (ט) [סוף
מסכת צצית' וסוף מסכת
הוריות], (י) [דף מד.],
הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה צהאול
מרווח וכי הוה טמא. צי'
ע"ל פסח הדר דף סח
ע"ב:
גליון הש"ס
גמ' לפי שאין מערבין
בהקדשות כעין זה שכתב
ד' כה ע"ל וצ"ל:
הגהות מהר"ב
רנשבורג
[א] גמ' ואפי' התם היכי
ליבעד דדומי ניהדמיה. צי'
פ"י צצית' וכי נעולה טלי
הא לתתיו לחמיות ועי'
רש"י:
מוסף רש"י
באומר כל הון עלי. הא
דקתני מותר צצית' ומלח
ואסור צצית' אוליין
ומשקין, לא צאומר קונס
מזון עלי, דאין מזון אלא
מ"י מ"י דגן, טעין
ושעורין וטומאין ושבולת
שועל ושפיון, אלא צאומר
כל הון עלי קונס, וכל מילי
נמי דלא אקטין מזון מיהו
מזון זייני, צר ממים ומלח
(ברכות לה).
רבינו חננאל
ועלית לרב יוסף בקשיא
מיהא דתניא ר' שמעון
בן אלעזר אומר מערבין
לחולה ולזון כד' מזון
ולרעבנות כד' סעודה
ביננות של כל אדם.
ומי א"ר שמעון בן
אלעזר הכי. שאם הוא
משונה מרוב בני אדם
מעמידין אותו בדיה
של בינוניים, והתניא רבי
שמעון בן אלעזר אומר
עוג מלך הבשן שבת
פתחו כמלאו. כלומר
אם יש כמלאו וחיטב
להוציאו ממנו מותר
שאר פתחי הבית, ואם
לא כל הפתחים טמאים.
ורחינתן הן גבי עוג
משום דלא איפשר, הכי
נעביד נפתחי איברים
איברים (איברים) ונפקיה.
[איבעיא להו] מי פליגי
עליה אל. ת"ש דאמר
רבה בר בר חנה א"ר יוחנן
עוג מלך הבשן פתחו
בארבעה ש"מ פליגי
עליה. ודחי אביי תנאי
בגון דאכא פתחים קטנים
טובא, ואיכא חד דריחא
ד' טפחין. ודאי כי מרוח
ופתח פתחא לאפקיה
מינה בהאיך רבה מוסיף
[ק]מרווח. משום דרב
אמר מערבין בבשר חי
ובציעים חיים וכמה אמר
רב נחמן סיני [אמר]
שחים. ומפורש בסוף
ההוריות רב יוסף סיני, ורבה
עירובי הרים. וירושלמי כח
מערבין ומשחיתין חזין